

Nr 182.

Utlåtande i anledning av väckta motioner angående ungdoms-sociala frågor.

(3:e avd.)

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Lindblom m. fl.* (I: 84) och den andra inom andra kammaren av herr *Ohlin m. fl.* (II: 108), har hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte uttala att den översyn av ungdomsvårdsfrågorna, som förut-sattes av 1952 års riksdag, bör verkställas på sådant sätt att 1955 års riksdag beredes möjlighet att ta ställning till en samlad prövning och angelägenhetsgradering av de förslag till åtgärder i ungdomssociala frågor, som redan varit föremål för offentlig utredning, samt att riksdagen likaledes i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om de åtgärder för lösande av den ensamstående ungdomens bostadsfråga som i motionerna föreslagits.

I motionerna erinras bl. a., att 1952 års riksdag i skrivelse till Kungl. Maj:t framhållit önskvärdheten av att riksdagen erhöle en samlad översiktlig redovisning, på sätt Kungl. Maj:t kunde finna lämpligt, för resultatet av en allmän översyn av de frågor som berörts i ungdomsvårdskommitténs betänkanden. Vidare uttalas i motionerna särskilda önskemål under följande rubriker, nämligen: *Yrkesfrågor, Bostäder, Lokaler, Fritidsfrågorna, Nöjesliv, Ungdomslitteratur, Den kommunala ansvarigheten för ungdomsvården* och *Social ungdomsvård i trängre mening*. Sammanfattningsvis anförs följande.

Ovanstående framställning torde ge vid handen, att ungdomens yrkes-, bostads- och fritidsförhållanden för närvarande befinner sig i en samhällsligt ömtålig situation. Det fordras, som 1952 års riksdag förutsatte, en samlad översyn av de på de olika områdena tillgängliga utredningsresultaten. Det primära utredningsmaterialet finns på flertalet berörda områden tillgängligt. Den viktigaste frågan gäller bedömningen av vad som är möjligt och nödvändigt att göra under hänsynstagande till de samhällsliga resurserna. Skulle ytterligare primärmaterial erfordras, bör detta rimligen anskaffas av det organ, som verkställer den samlade översynen.

I samband härmed bör frågan om det ur samhällets synpunkt lämpligaste utnyttjandet av arvsfonds- och tipsmedel tas upp till omprövning. Därvid bör den av 1944 års nykterhetskommitté framförda tanken på att skapa en statlig fond för ungdomsvårdande åtgärder (SOU 1952: 53, sid. 110) beaktas. Till denna skulle tipsmedlen eller större delen därav avsättas. En betydande förskjutning i dispositionen av arvsfondsmedlen har skett under senare år på grund av att staten och kommunerna påtagit sig nya utgifter, vilka tidigare finansierats helt eller delvis genom bidrag ur arvsfonden. Detta förhål-

lande synes motivera att arvsfondsmedlens utnyttjande prövas i samband med hela finansieringsfrågan för ungdomsvården.

Beträffande de skäl, motionärerna i övrigt anfört till stöd för sina förslag, får utskottet hänvisa till motionen II: 108.

Utskottet. I motionerna berörs ett flertal av det statliga utredningsväsendet på senare tid behandlade och inom riksdagen ofta debatterade problem av en betydande räckvidd och svårighetsgrad. Beträffande de i motionerna under särskilda avsnitt framförda önskemålen vill utskottet anföra följande.

Remissbehandlingen av det utav 1952 års yrkesutbildningssakkunniga i våras framlagda betänkandet om Yrkesutbildningen (SOU 1954: 11) har i dagarna avslutats. Detta betänkande synes innehålla överväganden och förslag i praktiskt taget samtliga de utbildningsfrågor, som av motionärerna upptagits under rubriken *Yrkesfrågor*. Med hänsyn härtill och då utskottet under hand inhämtat, att chefen för ecklesiastikdepartementet avser att inom en näraliggande framtid underställa riksdagen på detta betänkande grundade förslag, finner utskottet inte påkallat att riksdagen nu tar något initiativ i detta ämne. Då frågan om kompetenskrav för yrkesvägledarna inom ungdomsförmedlingsorganisationen, enligt vad utskottet inhämtat, av arbetsmarknadsstyrelsen ånyo underställts Kungl. Maj:ts prövning i styrelsens anslagsäskanden för budgetåret 1955/56, erfordras inte heller på denna punkt någon framställning från riksdagens sida. Vad angår yrkandet om en översyn beträffande samarbetet mellan enhetsskolans klassavdelningar 9 y och yrkesskolorna finner utskottet välbetänkt att avvakta ytterligare erfarenheter av pågående försöksverksamhet innan en sådan översyn påbörjas.

Under rubriken *Bostäder* har motionärerna föreslagit *dels* att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t skall redovisa i motionerna anförda synpunkter på frågan om möjligheterna att öka tillgången på s. k. elastiska lägenheter och begära, att erforderliga anvisningar utfärdas samt att förslag i denna fråga, vilka måste föranleda beslut från riksdagens sida, snarast måtte föreläggas denna, *och dels* att riksdagen skall besluta att hos Kungl. Maj:t hemställa om framläggande för riksdagen snarast möjligt av förslag i frågan om kollektivhus för ungdom, innefattande ökade möjligheter för stiftelser och organisationer att uppföra och inreda kollektivhus för ungdom.

Beträffande det förra delproblemet — om s. k. elastiska lägenheter — delar utskottet i princip motionärernas uppfattning, att åtgärder är önskvärda för att förbättra tillgången på sådana lägenheter för den ensamstående ungdomen. Utskottet vill erinra, att under senare år tillkommit ett ej obetydligt antal s. k. elastiska lägenheter. Bostadsstyrelsen har också i skrivelse till förmedlingsorganen den 27 februari 1953 framhållit, att det på många orter kan vara lämpligt att främja produktionen av kombinationslägenheter och elastiska lägenheter. Det ankommer emellertid på vederbörande kommun att bedöma behovet av ungdomsbostäder och med beaktande av bostadsbehovet för andra hushållsgrupper och bostadsbestån-

dets sammansättning avväga produktionens fördelning på olika lägenhets-kategorier. De långivande organen har inte möjligheter att som villkor för lån kräva planläggningar, innefattande anordnande av s. k. elastiska lägenheter, utan för dem är de enda framkomliga vägarna de som hittills beträffs, nämligen upplysning och propaganda. Trots sin positiva inställning till denna fråga är utskottet — som förutsätter att bostadsstyrelsen även i fortsättningen i mån av befogenhet verkar för dess lösning — inte berett att tillstyrka motionsyrkandet att förslag i ämnet skall underställas riksdagen.

Vad angår delproblemet om kollektivhus för ungdom intar utskottet en mera avvaktande hållning. Bostadskollektiva kommittén har i sitt betänkande om kollektivhus (SOU 1954: 3) endast översiktligt berört kategori-kollektivhusen och därvid, samtidigt som kommittén framhållit de ekonomiska och sociala fördelar som kan vinnas genom dem, anfört att systemet ofta medför betydande nackdelar. Kommitténs rekommendationer tar sikte på hus med kollektiv service och med blandade lägenhetstyper, och den förordar fortsatta experiment med kollektivhus enligt denna linje. Utskottet vill, vad angår frågan om kollektivhus för ungdom, vilka skulle kunna statligt belånas enligt samma grunder som studentbostäderna, ifrågasätta om inte denna fråga bör bedömas olika beroende på om det är fråga om förvärvsarbetande ungdom eller om ungdom som studerar eller undergår yrkesutbildning. Med hänsyn till det anförda anser utskottet att bostadskollektiva kommitténs slutbetänkande bör avvaktas, innan riksdagen hos Kungl. Maj:t anmäler bestämda önskemål i denna fråga.

Under avsnittet *Lokaler* har motionärerna, under hänvisning till att tillgången på lämpliga samlingslokaler alltjämt på många platser är otillräcklig, uttalat att en rekommendation borde utfärdas från ecklesiastikdepartementet, vari skolstyrelserna skulle uppmanas att för äldre skolor tillämpa samma bestämmelser som gäller för dem som byggts efter 1944, varvid lokalerna borde upplåtas för alla organisationer. Utskottet, som inhämtat, att ett inom ecklesiastikdepartementet utarbetat förslag till cirkulär i det av motionärerna avsedda ämnet inom den allra närmaste framtiden kommer att anmälas för Kungl. Maj:t, finner sig under sådana omständigheter sakna anledning föreslå riksdagen att göra något uttalande på denna punkt.

Med anledning av vad som i motionerna anförts under avsnitten *Fritidsfrågorna* och *Nöjesliv* vill utskottet erinra om de betydelsefulla beslut, som riksdagen i våras fattade i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 151 angående riktlinjerna för den framtida nykterhetspolitiken m. m. och till densamma anslutna propositioner. Av dem synes propositionerna nr 155 angående alkoholforskning samt undervisning och upplysning i alkoholfrågan m. m. samt nr 156 angående anslag till främjande av ungdomens föreningsliv och fritidsverksamhet m. m. utskottet i förevarande sammanhang erbjuda det största intresset. Ehuru det inte varit möjligt för utskottet att avgöra, i vad mån motionärernas i detta sammanhang redovisade önskemål

i detalj tillgodosetts genom nämnda propositioner — dessa avlämnades ju vid en senare tidpunkt än motionerna — anser sig utskottet kunna utgå ifrån att önskemålen i stora drag tillgodosetts genom statsmakternas ifrågavarande beslut. Utskottet finner det naturligt, att möjligen kvarstående önskemål beaktas av den väsentligt förstärkta organisationen för ungdomsverksamheten, som tillskapats genom nämnda beslut, och finner sig av detta skäl sakna anledning föreslå riksdagen att i förevarande sammanhang göra något uttalande.

Under rubriken *Ungdomslitteratur* har motionärerna utgått från att riksdagen vid en kommande prövning av regeringens förslag med anledning av den s. k. bokutredningen skall beakta de synpunkter, som i motionerna anförts som skäl för ett stödjande handtag från statlig sida även beträffande ungdomslitteraturen. Utskottet förmenar, att detta önskemål i allt väsentligt tillgodosetts genom 1954 års vårriksdags beslut i anledning av propositionen angående anslag till ersättning åt författare för utlåning av deras verk genom bibliotek (jfr statsutskottets utlåtande nr 105). Vidare har motionärerna under detta avsnitt uttalat, att det bör övervägas om inte av arvsfondsmedel en särskild summa kan anslås att årligen fördelas för kostnader som uppkommit vid spridandet av kännedom bland landets skol- och yrkesarbetande ungdom om tidningar av den art, som representeras av tidskriften *Ungdomsnytt*. Ehuru utskottet för sin del inte är övertygat om det välbetänkta i att disponera arvsfondsmedel på sätt som sålunda föreslagits, saknar utskottet anledning motsätta sig att frågan närmare övervägs vid den utredning rörande arvsfondens verksamhetsområde, som enligt vad utskottet i det följande anför torde kunna förväntas komma till stånd. Något särskilt uttalande av riksdagen härutinnan finner utskottet inte erforderligt.

I propositionen nr 156 har chefen för ecklesiastikdepartementet bl. a. förordat, att spørsmålet om den *kommunala handläggningen av ungdomsfrågor* hänskjutes till barnavårdskommittén och 1951 års skolstyrelseutredning för prövning, och uttalat, att han avser hemställa, att Kungl. Maj:t måtte komplettera vederbörande sakkunnigberedningars direktiv i nu berörda hänseende. Utskottet förutsätter, att det av motionärerna under avsnittet *Den kommunala ansvarigheten för ungdomsvården* framförda önskemålet därigenom tillgodosetts.

Utskottet vill, med anledning av vad i motionerna anförts under avsnittet *Social ungdomsvård i trängre mening*, erinra att lagen den 30 december 1952 (nr 789) med sina bestämmelser om påföljd för brott av underårig och övriga av motionärerna i inledningen till detta avsnitt avsedda lagar enligt Kungl. Maj:ts förordnande den 19 mars 1954 har trätt i kraft den 1 juli 1954. Vidare vill utskottet erinra, att frågorna om ökad medelsanvisning för upplysningsverksamhet i syfte att få fram flera frivilliga övervakare samt om övervakararvodenas storlek inom ungdomsvården i andra sammanhang prövats av årets riksdag. Med hänsyn härtill är riksdagen uppenbarligen förhindrad att i nu förevarande sammanhang ånyo pröva dessa frågor. För att öka möjligheterna till fosterhemsvård finns till socialstyrel-

sen knuten en befattningshavare med uppgift att biträda vid placering av vissa för skyddsuppfostran omhändertagna barn i fosterhem i stället för å ungdomsvårdsskola. Vidare har årets riksdag uppräknat ifrågakommande delpost under ungdomsvårdsskolornas omkostnadsanslag med 25 000 kronor för att öka möjligheterna till utackordering i fosterhem. Motionärerna har anfört, att frågan om det lämpligaste utnyttjandet av arvsfonds- och tipsmedel bör tas upp till omprövning. Utskottet vill erinra, att 1947 års riksdag anhållit om en sådan omprövning, såvitt angår allmänna arvsfonden (jfr statsutskottets utlåtande 1947, nr 128, p. 11:o) samt att denna framställning av riksdagen är beroende på Kungl. Maj:ts prövning. Vad angår tipsmedlen har årets riksdag beslutat en uppräknning av anslaget till Avsättning till fonden för idrottens främjande med 500 000 kronor och därvid avslagit motionsvis gjorde yrkanden om överflyttning av medel till främjande av ungdomens föreningsliv och fritidsverksamhet m. m. från åttonde till tionde huvudtiteln.

Utskottet har i det föregående tämligen utförligt redovisat åtgärder, utredningar och förslag som på senaste tid framkommit på de av motionärerna särskilt angivna områdena. Med denna redovisning har utskottet avsett att slå fast, att de ungdomssociala frågorna knappast kan anses ha undgått statsmakternas uppmärksamhet och positiva intresse. Snarare förefaller det utskottet som om dessa frågor på senaste tid av statsmakterna ägnats ett särskilt intresse och som om till följd härav den sektor av det utav motionärerna angivna omfattande verksamhetsfältet, där särskilda initiativ från riksdagens sida skulle vara påkallade, väsentligt minskat. Goda skäl kan enligt utskottets mening därför anföras för den uppfattningen, att det intresse för dessa frågor, som motionärerna ådagalagt och som utskottet helt delar, under den närmaste framtiden lämpligen kommer till uttryck i sina naturliga sammanhang. I varje fall är utskottet inte berett föreslå riksdagen den skärpning av det utav 1952 års riksdag gjorda, av motionärerna avsedda uttalandet, som i motionerna föreslås.

Under återopande av det anförda får utskottet hemställa,

att motionerna I: 84 och II: 108 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 23 november 1954.

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet ha närvarit

från första kammaren: herrar Gustaf Karlsson, Ohlon, Iwar Andersson, Näsgård, Leander, Näsström, Hesselbom, Gustaf Andersson, Sundelin, Einar Persson, Edvin Thun, Holmqvist, Rikard Svensson, Arrhén och Lundström; samt

från andra kammaren: herrar Skoglund i Doverstorp, Ward, Andersson i Malmö, Lindholm, Åkerström, Hoppe, Staxäng, Johansson i Mysinge, Petterson i Degerfors, Onsjö, Nihlfors, Gustafsson i Skellefteå, Andreasson, fröken Vinge och fröken Ager.

Reservation

av herrar *Ohlon, Sundelin, Lundström, Nihlfors, Gustafsson* i Skellefteå, fröken *Vinge* och fröken *Ager*, vilka ansett

dels att utskottets yttrande fr. o. m. första stycket t. o. m. det stycke, som på s. 3 slutar med orden »denna fråga», bort ersättas med text av följande lydelse:

»I motionerna berörs ett flertal ungdomsociala frågor av stor betydelse för vårt lands ungdom. Många av dessa frågor har varit föremål för tidigare utredning och debatter såväl inom som utom riksdagen. Som motionärerna påpekar återstår dock ännu mycket innan frågorna fått en tillfredsställande lösning.

Såsom i motionerna inledningsvis påpekats beslöt 1952 års riksdag att i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad statsutskottet i sitt utlåtande nr 226 anfört med anledning av en motion i vissa av de ungdomsfrågor, som nu ånyo tas upp i ifrågavarande motioner. I nyssnämnda utlåtande förutsattes att riksdagen på sätt Kungl. Maj:t kunde finna lämpligt skulle erhålla en samlad översiktlig redovisning för resultatet av en översyn av de frågor som berörts i ungdomsvårdskommitténs betänkanden. Någon sådan redovisning har ännu ej lämnats riksdagen. Däremot har vissa delförslag framlagts för riksdagen vilka är ägnade att i vissa avseenden förbättra ungdomens situation.

Beträffande de i motionerna under särskilda avsnitt framförda önskemålen vill utskottet anföra följande.

Utskottet delar motionärernas uppfattning om de krav samhället ställs inför ifråga om utbyggnad av *yrkesutbildning och yrkesrådgivning* med hänsyn till den kraftiga tillväxten av ungdomskullarna. Här är snabba åtgärder av nöden. Sedan motionerna framlades har 1952 års yrkesutbildningssakkunniga framlagt ett betänkande om Yrkesutbildningen (SOU 1954: 11), vari föreslås en kraftig utbyggnad av denna utbildning. Däri förutsattes också en sådan aktiv medverkan från näringslivets sida som i motionerna framställdes som nödvändig. Remissbehandlingen av nämnda betänkande har nyligen avslutats. Utskottet har under hand inhämtat att chefen för ecklesiastikdepartementet avser att inom en näraliggande framtid förelägga

riksdagen förslag med anledning av yrkesutbildningssakkunnigas betänkan-
de. Utskottet förutsätter att detta kommer att ske redan vid 1955 års riks-
dag.

Frågan om kompetenskrav för yrkesvägledarna inom ungdomsförmed-
lingsorganisationen har enligt vad utskottet inhämtat ånyo underställts
Kungl. Maj:ts prövning i arbetsmarknadsstyrelsens anslagsäskanden för
budgetåret 1955/56. Med hänsyn till de av motionärerna påpekade förhål-
landena på detta område förutsätter utskottet att sådana förslag kommer att
föreläggas nästa års riksdag, som är ägnade att förstärka yrkesväglednings-
organisationen.

Sedan numera försöksverksamheten inom enhetsskolan även kommit att
omfatta klass 9 y och alltså viss erfarenhet vunnits beträffande denna linje,
synes, såsom motionärerna påpekat, frågan om en översyn av samarbetet
mellan enhetsskolans praktiska linjer och yrkesskolorna vara påkallad. Det
framstår sålunda som angeläget att en samordning av enhetsskolans för-
söksverksamhet och utbyggnaden av yrkesutbildningen kommer till stånd
ej minst i form av intensifierat samarbete på högsta plan mellan skolöver-
styrelsens försöksavdelning och överstyrelsen för yrkesutbildning. Med hän-
syn till den samverkan mellan flera kommuner som förutsattes för lösandet
av yrkesutbildningsfrågorna liksom till behovet av en tillräcklig differentie-
ring i den grundläggande yrkesutbildning som är avsedd att äga rum inom
enhetsskolan, är det angeläget att elevernas kontakt med yrkesskolorna på
allt sätt underlättas.

Under rubriken *Bostäder* har motionärerna föreslagit *dels* att riksdagen
i skrivelse till Kungl. Maj:t skall redovisa i motionerna anförda synpunk-
ter på frågan om möjligheterna att öka tillgången på s. k. elastiska lägenhe-
ter och begära, att erforderliga anvisningar utfärdas samt att förslag i den-
na fråga, vilka måste föranleda beslut från riksdagens sida, snarast måtte
föreläggas denna, *och dels* att riksdagen skall besluta att hos Kungl. Maj:t
hemställa om framläggande för riksdagen snarast möjligt av förslag i frå-
gan om kollektivhus för ungdom, innefattande ökade möjligheter för stif-
telser och organisationer att uppföra och inreda kollektivhus för ungdom.

Den resolution, antagen vid en av Svenska slöjdföreningen anordnad kon-
ferens i december 1953 angående ungdomens bostadsfråga, som motionärer-
na återger och an knyter sina förslag till, har sedan motionerna framlades
av Kungl. Maj:t remitterats till bostadsstyrelsen, vilken avgivit yttrande här-
över den 11 oktober 1954. I detta yttrande understryker bostadsstyrelsen be-
hovet av ytterligare åtgärder för att lösa ungdomens bostadsfråga. Bostads-
styrelsen har också vidtagit vissa åtgärder i detta syfte. Med anledning av
en iakttagen minskning i produktionen av enkelrum och kokvrälägenheter
samt s. k. elastiska lägenheter har styrelsen sålunda i skrivelse till förmed-
lingsorganen framhållit att det på många orter är lämpligt att främja pro-
duktionen av kombinationslägenheter och elastiska lägenheter. Utskottet
delar bostadsstyrelsens uppfattning att lämpligt planerade sådana lägenhe-
ter på längre sikt kan underlätta anpassningen av bostadsbeståndets för-

delning på lägenhetskategorier efter förändringar i efterfrågan. Det ankommer emellertid på vederbörande kommun att bedöma behovet av ungdomsbostäder och att med beaktande av bostadsbehovet för andra hushållsgrupper och bostadsbeståndets sammansättning avväga produktionens fördelning på olika lägenhetskategorier. De långivande organen har inte möjligheter att som villkor för lån kräva planläggningar innefattande anordnande av elastiska lägenheter, utan för dem är de enda framkomliga vägarna de som hittills beträffs, nämligen upplysning och propaganda. Det synes utskottet önskvärt att en sådan upplysningsverksamhet i ökad utsträckning kommer till stånd och att därvid särskilt beaktas det växande behov av ungdomsbostäder som uppstår på orter med särskilt betydande ungdomskullar. Utskottet förutsätter att vederbörande myndigheter och kommuner kommer att ägna ökad uppmärksamhet åt denna fråga. Skulle det visa sig erforderligt att vidta ytterligare åtgärder, förutsätter utskottet i likhet med motionärerna att förslag härom kommer att föreläggas riksdagen.

Såsom bostadsstyrelsen anför i ovannämnda skrivelse till Kungl. Maj:t kan också andra åtgärder komma i fråga för att öka tillgången på för ungdomen lämpliga lägenheter. Bostadsstyrelsen har sålunda bland annat påpekat att åtgärder bör vidtas för att upprätta formulär till normalkontrakt för uthyrning av möblerade rum. I likhet med bostadsstyrelsen finner utskottet en sådan åtgärd önskvärd.

Vad angår problemet om kollektivhus för ungdom ansluter sig utskottet i huvudsak till bostadskollektiva kommitténs ståndpunkt. Denna kommitté har i sitt betänkande om kollektivhus (SOU 1954: 3) endast översiktligt berört kategorikollektivhuset och därvid, samtidigt som kommittén framhållit de ekonomiska och sociala fördelar som kan vinnas genom dem, anført att systemet ofta medför betydande nackdelar. Kommitténs rekommendationer tar sikte på hus med kollektiv service och med blandade lägenhetstyper, och den förordar fortsatta experiment med kollektivhus enligt denna linje. Vad angår frågan om kollektivhus för ungdom, vilka skulle kunna statligt belånas enligt samma grunder som studentbostäderna, har bostadsstyrelsen ifrågasatt om inte denna fråga bör bedömas olika beroende på om det är fråga om förvärvsarbetande ungdom eller om ungdom som studerar eller undergår yrkesutbildning. Med hänsyn till det anförda anser utskottet att bostadskollektiva kommitténs slutbetänkande bör avvaktas, innan frågan om särskilt stöd åt kollektivhus för ungdom avgöres. Utskottet förutsätter emellertid att Kungl. Maj:t, så snart detta betänkande framlagts, upptar frågan till prövning och framlägger eventuella förslag för riksdagen.»

dels utskottets yttrande, fr. o. m. det stycke, som på s. 3 börjar med orden »Med anledning», t. o. m. det stycke, som på s. 5 slutar med orden »motionerna föreslås», bort ersättas med text av följande lydelse:

»Med anledning av vad som i motionerna anförts under avsnitten *Fritidsfrågorna* och *Nöjesliv* vill utskottet erinra om de betydelsefulla beslut, som riksdagen i våras fattade angående riktlinjerna för den framtida nykterhetspolitiken och i samband härmed fattade beslut om anslag till främjan-

de av ungdomens föreningsliv och fritidsverksamhet. Som motionärerna påpekat avser dessa åtgärder dock endast en del av de områden som enligt ungdomsvårdskommitténs förmenande borde ingå i samhällets strävanden efter en effektiv ungdomsvård. Framför allt torde det beslutade stödet till ungdomens fritidsverksamhet icke vara till fyllest för att ungdoms- och fritidsgårdar i olika organisationers eller kommuners regi skall komma i åtnjutande av ett tillräckligt stöd för att deras verksamhet skall kunna ges den omfattning som vore önskvärd. Utskottet finner det med anledning härav angeläget att ytterligare stödåtgärder från samhällets sida kommer till stånd och att härvid särskilt prövas frågan om samordningen mellan det statliga stödet och de kommunala bidrag som utgår.

Då det gäller ungdomens nöjesliv förutsätter utskottet att denna fråga kommer att tas upp till ytterligare överväganden när ordningsstadgutredningen framlägger sitt betänkande, vilket torde komma att ske inom den närmaste framtiden. De synpunkter motionärerna anfört angående idrottens och friluftslivets behov av nya anläggningar och det samhälleliga stödet i detta sammanhang synes utskottet vara värda ytterligare överväganden i samband med prövningen av anslagen till idrottsrörelsen under kommande budgetår. En omprövning av bidragsgivningen till olika typer av idrottsanläggningar som föreslås i motionen synes böra ske i samband med nedan föreslagna utredning angående tipsmedlens användning.

Under rubriken *Ungdomslitteratur* har motionärerna utgått från att riksdagen vid en kommande prövning av regeringens förslag med anledning av den s. k. bokutredningen skall beakta de synpunkter, som i motionerna anförts som skäl för ett stödjande handtag från statlig sida även beträffande ungdomslitteraturen. Utskottet förmenar, att detta önskemål i allt väsentligt tillgodosetts genom 1954 års vårriksdags beslut i anledning av propositionen angående anslag till ersättning åt författare för utlåning av deras verk genom bibliotek (jfr statsutskottets utlåtande nr 105). Vidare har motionärerna under detta avsnitt uttalat, att det bör övervägas om inte av arvsfondsmedel en särskild summa kan anslås att årligen fördelas för kostnader som uppkommit vid spridandet av kännedom bland landets skol- och yrkesarbetande ungdom om tidningar av den art, som representeras av tidskriften *Ungdomsnytt*. Utskottet anser att denna fråga bör närmare övervägas vid den utredning rörande arvsfondens verksamhetsområde, som enligt vad utskottet i det följande anför torde kunna förväntas komma till stånd.

I fråga om *den kommunala ansvarigheten för ungdomsfrågorna* anför motionärerna att det är angeläget att en komplettering kommer till stånd av såväl anvisningar till barnavårdsnämnderna som ifråga om deras personella resurser. Likaså är det angeläget att samarbetet mellan de kommunala organen inbördes och med frivilliga organisationer ytterligare utvecklas för ungdomsfrågornas lösande. Motionärerna påpekar att tidigare förslag från ungdomsvårdskommittén i detta avseende lämnats obeaktade. I anslutning till det av 1953 års utredning angående stöd åt nykterhetsorganisationer

och ungdomsvårdande sammanslutningar väckta förslaget om att den kommunala handläggningen av ungdomsfrågorna måtte hänskjutas till barnavårdskommittén och 1951 års skolstyrelseutredning har ecklesiastikministern i proposition nr 156 uttalat att han avser hemställa, att Kungl. Maj:t måtte komplettera nämnda utredningars direktiv på denna punkt. Utskottet finner det angeläget att de av motionärerna anförda synpunkterna därvid beaktas.

Utskottet vill, med anledning av vad i motionerna anförts under avsnittet *Social ungdomsvård i trängre mening*, erinra att Kungl. Maj:t den 19 mars 1954 förordnat att lagen den 30 december 1952 (nr 789) och övriga av motionärerna i inledningen till detta avsnitt avsedda lagar skulle träda i kraft den 1 juli 1954. Vidare vill utskottet erinra, att frågorna om ökad medelsanvisning för upplysningsverksamhet i syfte att få fram flera frivilliga övervakare samt om övervakararvodenas storlek inom ungdomsvården i andra sammanhang prövats av årets riksdag. Med hänsyn härtill är riksdagen uppenbarligen förhindrad att i nu förevarande sammanhang ånyo pröva dessa frågor. För att öka möjligheterna till fosterhemsvård finns till socialstyrelsen knuten en befattningshavare med uppgift att biträda vid placering av vissa för skyddsuppfostran omhändertagna barn i fosterhem i stället för å ungdomsvårdsskola. Vidare har årets riksdag uppräknat ifrågakommande delpost under ungdomsvårdsskolornas omkostnadsanslag med 25 000 kronor för att öka möjligheterna till utackordering i fosterhem. Utskottet anser dock att inom socialdepartementet fortsatt uppmärksamhet bör ägnas frågan om en särskild upplysningsverksamhet kring fosterhemsvården.

Motionärerna har anfört, att frågan om det lämpligaste utnyttjandet av arvsfonds- och tipsmedel bör tas upp till omprövning. Utskottet vill erinra, att 1947 års riksdag anhållit om en sådan omprövning, såvitt angår allmänna arvsfonden (jfr statsutskottets utlåtande 1947, nr 128, p. 11: o). Med hänsyn till utvecklingen på detta område och de ökade behov som gör sig gällande inom andra områden av ungdomsvården än de som tidigare erhållit bidrag ur arvsfonden, finner utskottet det angeläget, att den av riksdagen tidigare begärda översynen kommer till stånd så snart som möjligt. Med hänsyn till de synpunkter som anförts i motionen finner utskottet anledning föreslå att denna översyn även bör gälla utnyttjandet av tipsmedlen för att därigenom finansieringsfrågan för olika ungdomsvårdande åtgärder och framför allt samhällets stöd till frivilliga insatser av olika slag på detta område skall samtidigt kunna prövas.

Såsom motionärerna framhållit befinner sig ungdomens yrkes-, bostads- och fritidsförhållanden för närvarande i en samhälleligt ömtålig situation. Utskottet delar motionärernas uppfattning om att ytterligare åtgärder bör vidtagas för att förbättra förhållandena på dessa områden. Ehuru vissa åtgärder, såsom framgått av vad utskottet ovan anfört, vidtagits sedan motionerna inlämnades, finner utskottet i likhet med motionärerna det erforderligt, att, som 1952 års riksdag förutsatte, en samlad översyn av de på

de olika områdena tillgängliga utredningsresultaten kommer till stånd. Därvid bör även finansieringsfrågorna tagas upp till en samlad översyn.»

dels ock utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

»att riksdagen må, i anledning av motionerna I: 84 och II: 108, i skrivelse till Kungl. Maj:t uttala att den översyn av ungdomsvårdsfrågorna, som förutsattes i beslut av 1952 års riksdag, bör verkställas på sådant sätt att 1956 års riksdag beredes möjlighet att ta ställning till en samlad prövning och angelägenhetsgradering av de förslag till åtgärder i ungdomssociala frågor, som redan varit föremål för offentlig utredning.»